

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

V. Quænam opera, & an etiam actus interni, per Legem humanam possint præcipi, vel prohiberi?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

stimare possunt successores. illam per non usum, ac vi contrariæ consuetudinis jam præscriptæ abrogatam esse.

Cur multæ
Bullæ Pon-
tificiæ in
varijs Re-
gionibus
non obli-
gent?

40. Et ex his patet (inquit Herincx *disp. 3. de Legib. n. 117.*) quomodo multæ Leges, ac Bullæ Pontificiæ, in varijs Regionibus non obligent; videlicet, quia vel in iis neque publicatæ, neque acceptatæ fuerunt; vel quia defectu publicationis, & acceptationis, eito ab initio culpabili, tandem in perfectam desuetudinem deierunt. Illud autem plerumque oritur ex eo, quod Ordinarii fre quenter advertant, aut existiment, ac sæpè non sine fundamento, Leges varias non congruere publicæ utilitati suarum Diocessium ob inveteratas, & rationabiles earundem consuetudines, genium plebis, defectum finis legis, v. g. quia lata fuit ob pericula & defectus, qui ibidem generatim non grassantur, imò vix noscuntur. Interdum etiam Ordinarii ob potestatem Laicam non possunt exequi pro libitu suo mandata Apostolica. donec tandem tractu temporis eadem abeant in desuetudinem.

Q U Æ S T I O V.

Quænam opera, & an etiam actus interni, per Legem humanam possint præcipi, vel prohiberi?

Lege hu-
manâ quæ-
nam gene-
ratim præ-
cipi possint?

41. **C**ONCL. I. Lege humanâ, sive Ecclesiasticâ, sive Civili, possunt præcipi non solum opera iustitiæ, sed etiam aliarum virtutum; dummodo non sint nimis ardua, atque difficilia. Ita Doctores communiter. Ratio est: quia Legislator potest eiusmodi actiones præcipere, quæ sunt utiles bono communi; aut prohibere, si earum omissio Communitatæ expedire videatur: atque non sola opera iustitiæ, sed etiam actus aliarum virtutum, expediunt quandoque bono communi; ergo.

Castellania.

42. Sic inprimis Lege Ecclesiasticâ præcipiuntur opera virtutis Temperantiæ, & Religionis, indicendo certorum dierum ieiunium, ac præcipiendo devotam Missæ auditionem diebus Festivis, & huiusmodi, ut sic populus Christianus ad veri Dei cultum exercetur, atque in bonis operibus exercendis amplius confirmetur. Deinde ob eandem rationem possunt lege humanâ præcipi, aut prohiberi, actiones cæteroque ex natura sua

in-

indifferentes : prout prohibetur Christianis deferre arma ad Infideles, item labor servilis diebus Festivis, & hujusmodi.

43. Dicitur notanter in Conclusionem, dummodo non sint nimis ^{Confilia Evangelica, an possint præcipi?} ardua, atque difficilia : siquidem lex debet esse possibilis, & secundum naturam hominum, id est, humanæ conditioni accommodata. Et hinc Ecclesia non potest absolute præcipere actus consiliorum Evangelicorum, nimirum perpetuæ Castitatis, Paupertatis, atque Obedientiæ Religiosæ : hæc enim, licet ex postfacto rectè præcipiantur illis, qui ad eorum observantiam sese prius per votum solemne Professionis Religiosæ voluntariè obligaverunt, utpote qui virtute sui voti ad observantiam ipsorum jam obligantur, juxta Psalm. 75. *Vovete, & reddite Domino Deo vestro, &* alibi : universaliter tamen, & ante spontaneam obligationem rationabiliter præcipi non possunt.

44. CONCL. II. Insuper Legis prohibitoriæ materia sunt ^{Materia legis prohibitoriæ, quæ?} omnia illa, quæ iustitiæ, aliisque virtutibus, quarum observatio Republicæ utilis est, simulque facilis, contrariantur. Ratio est : quia leges feruntur in bonum Communitatis ; ergo iuste prohibentur ea, quæ bono communi contrariantur.

45. CONCL. III. Potest idem actus pluribus legibus, & pluribus titulis præcipi, aut prohiberi ; puta Lege naturali, divinâ, ac humanâ simul. Ita communis Doctorum. Ratio est : quia nihil impedit, quò minus idem actus pro meliori juris Divini, aut naturalis observatione, vel declaratione, jure in super humano prohibeatur. Sic enim furtum, aut homicidium voluntarium, non solum jure naturali ac Divino, sed etiam Lege humanâ tum Ecclesiasticâ, tum Civili, sub gravissimis pœnis prohibetur ; econtra verò honor debitus parentibus, aliisque legitimis Superioribus, deferri mandatur.

46. CONCL. IV. Actus merè interni non possunt ullâ Lege ^{Actus interni nequeunt lege humanâ præcipi.} humanâ, sive Civili, sive Ecclesiasticâ, per se ac directe præcipi. Ita communior & probabilior Doctorum. Ratio est : quia solus Deus est secretorum cognitor, & iudex ; atque, ut dicitur Psalm. 7. *Scrutans corda, & renes Deus.* Hinc etiam *1 Regum 6.* habetur : *homo videt ea, quæ parent ; Deus autem intuetur cor.* Confirmatur Conclusio. Siquidem *Ecclesia non judicat de occultis*, ut dicitur *cap. Sicut tuis de Simonia* & alibi. Et hac de causa Hæresis, aut Simonia, vel Usura merè mentalis, quamvis coram Deo sint ex genere suo gravia peccata, nihilominus pœnas juris non incurrunt ; prout communiter docent tum Theologi, tum Canonistæ. Imò est vul-

vulgarum inter Jurisconsultos dictum, & habetur can. Cogitationis de pœnit. dist. 1. *Cogitationis pœnam nemo patitur*: intellige, ab homine, benè tamen à Deo, ut explicat Glossa ibidem.

Per se & directè. 47. Notanter autem dictum est in Conclusionè, *actus merè interni per se, & directè non possunt præcipi lege humanâ*: nam per accidens, & concomitanter benè possunt sic præcipi, ut mox dicetur. Hinc sit

Benè tamen indirectè & concomitanter, 48. CONCL. V. Prædictis tamen non obstantibus, possunt actus aliqui interni Lege humanâ præcipi, vel prohiberi per accidens, seu indirectè & concomitanter, quatenus requiruntur ad moralem substantiam actuum externorum. Ita communior, & probabilior Doctorum. Sic quippe Ecclesia præcipit diebus Festivis devotam auditionem Missæ, atque Confessionem Sacramentalem saltem semel in anno peragendam, ad quam utique illinc requiritur interior attentio, hinc autem dolor de peccatis. Similiter, cum legitimus Superior Sacerdoti præcipit, ut Missam celebret, eamque pro tali intentione applicet, vel Sacramentum Baptismi aut Pœnitentiæ administret; consequenter etiam per accidens, seu indirectè & concomitanter præcipit, ut habeat internam intentionem sacrificandi, Missamque applicandi, aut baptizandi, vel à peccatis pœnitentem absolvendi: utpote cum sine ea tales actus validè elici, atque moraliter subsistere non possint.

Ratio ulterior Conclusionis. 49. Ratio ulterior Conclusionis est: quia leges & præcepta homini imponuntur, ut ea humano modo impleat, non brutorum more; ergo sicuti opus præceptum violari non potest, nisi per actum, vel omissionem humanam ac liberam, ita neque impleri: unde si quis ebrius, vel dormiens, die Festo Missæ interfuit, non satisfacit præcepto, quia ipsam non audit actu humano ac morali. Accedit, quòd in prædictis casibus actus illi exteriores sine ullo actu interiori, attentione scilicet vel intentione, forent mera simulatio, Deo & hominibus execrabilis.

Solutio objectionum. 50. Et hac ratione, nimirum ritè distinguendo, & concedendo, quòd Ecclesia possit quidem præcipere actus internos indirectè, & concomitanter ut conjunctos externis, non verò per se & directè; solvuntur plures objectiones, & instantiæ, quæ in præsentia materia fieri possunt.

Lege humanâ nunquã potest præ- 51. CONCL. VI. Quamvis Lege humanâ nunquam possit præcipi aliquid injustum, ac inhonestum, seu peccaminosum; nihilominus aliquando licitè permittuntur quædam injusta, atque

que inhonesta ad evitacionem majoris mali, non quidem approbando minus malum tanquam licitum, sed dissimulando ejus poenam. Ita communis Doctorum. Ratio primæ partis patet ex ipsa definitione Legis; alioquin enim ipsa foret iniqua, sicque non obligaret. Ratio verò secundæ partis est: quia quando utrumque malum omni diligentia possibili per legem evitari non potest, locum habet illud vulgatum, *Ex duobus malis minus est eligendum*; non quidem approbando minus malum, sed quatenus utrumque impediri amplius non potest, minus eligendo tanquam medium ad evitandum majus malum.

cipi inhone-
stum, bene
tamen
permitti.

DISTINCTIO II.

De Obligatione Legum.

QUÆSTIO I.

De Obligatione Legis Veteris, ejusque cessatione.

I. **A**dvertendum cum communi Theologorum, quod præcepta veteris Legis, seu Mosaicæ, fuerint in triplici differentia. Alia siquidem fuerunt *Præcepta moralia*, quæ ad morum disciplinam spectabant: qualia sunt, *Non occides, Non machaberis*, & hujusmodi, quæ etiamnum remanserunt, & obligant, non quatenus Leges veteris Testamenti, sed quatenus sunt Juris Naturalis. (a) Alia fuerunt *Præcepta ceremonialia*, quæ ad cultum Dei pertinebant, ac præscribebant, quomodo, & quibus ceremoniis in veteri Testamento Deus fuerit colendus, ut sic populus Judaicus, ad idololatriam propensus, ab eadem retraheretur: ut Circumcisio, varii ritus Sacrificiorum, esus Agni Paschalis, & plura hujusmodi, quæ passim in veteri Testamento, ac præsertim in libris Moysis reperiuntur. Et tandem alia fuerunt *Præcepta judicialia*, quibus constituebatur rectus ordo populorum inter se, tum quoad communitatem, atque in exercendis judiciis observandus: hujusmodi enim præcepta fuerunt veluti quædam justitiæ, inter homines illos observandæ, determinationes, ad quas Judices populi Israëliti in decisionibus occurrentium litium, atque causarum, attendere debuerunt.

Præcepta veteris Legis alia moralia,

(a) Ut dicitur. n. 11.

Alia ceremonialia,

Et alia judicialia.

L

2. Por-